

Tasviriy san'at darslarida o'quvchilarning ijodiy va kasbiy-ijodiy faolligini rivojlantirishning samarali usullari

Eshmatov Samariddin Hamza o'g'li

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

2-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida o'quvchilarning ijodiy va kasbiy-ijodiy faolligini rivojlantirishning samarali pedagogik usullari o'rganilgan. Tadqiqotda ijodiy yondashuvlarni qo'llash, motivatsiya va rag'batlantirish tizimlarini shakllantirish, shuningdek, individual va guruh loyihalari orqali o'quvchilarning professional kompetensiyalarini oshirish masalalari ko'rib chiqilgan. Maqola o'quv jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish bo'yicha tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, ijodiy faollik, kasbiy-ijodiy kompetensiya, pedagogik metodlar, rag'batlantirish, loyihaviy ishlash.

Tasviriy san'at nafaqat o'quvchilarning estetik dunyoqarashini boyitadi, balki ularning tasviriy tafakkurini rivojlantirish, rang, shakl va kompozitsiya kabi elementlar orqali ijodiy salohiyatini oshirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, tasviriy san'at darslari o'quvchilarga muammolarni hal qilish, turli ijodiy yondashuvlarni sinab ko'rish va o'z fikrini vizual tarzda ifoda etish imkoniyatini beradi. Zamonaviy ta'lim jarayonida esa o'quvchilarning faolligini rag'batlantirish va ularning kasbiy-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Bu jarayon nafaqat o'quvchilarning shaxsiy ijodiy salohiyatini oshirishga, balki kelajakda kasbiy sohada muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari uchun zarur bo'lgan kompetensiyalarni shakllantirishga qaratilgan.

O'quvchilarning ijodiy faolligini samarali rag'batlantirish pedagogik va psixologik yondashuvlarni talab qiladi. Pedagogik jihatdan, darslarni rejalashtirishda o'quvchilarning individual xususiyatlari, ilgari egallagan bilim va ko'nikmalari hisobga olinishi muhimdir. Bu esa har bir o'quvchining o'z qobiliyatini maksimal darajada namoyon etishiga imkon beradi. Psixologik nuqtai nazardan esa, o'quvchilarning ichki

motivatsiyasini uyg'otish, ularni ijodiy sinovlarga jalb qilish va muvaffaqiyatsizlikdan qo'rqmaslikka o'rgatish muhimdir. Shu tarzda dars jarayoni o'quvchining shaxsiy xususiyatlariga moslashtiriladi va ularni ijodiy faoliyatga faol jalb etadi.

Shuningdek, tasviriy san'at darslarida ijodiy jarayonni samarali tashkil etish uchun motivatsiya va rag'batlantirish tizimlaridan keng foydalanish lozim. Masalan, o'quvchilarning ijodiy yutuqlari ijobiy fikrlar, konstruktiv tanqid va rag'batlantiruvchi baholar orqali e'tirof etilishi mumkin. Bu o'quvchilarda o'z ishiga ishonchni oshiradi, yangi g'oyalarni sinashga intilishni rag'batlantiradi va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Shu bilan birga, darslarda turli metodlar – loyiha ishlari, guruh mashqlari, interaktiv mashg'ulotlar va multimedia vositalari qo'llanilishi o'quvchilarning faolligini yanada oshiradi va ularni mustaqil ijodiy qarorlar qabul qilishga o'rgatadi.

Bundan tashqari, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish ularning kasbiy-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Har bir o'quvchi o'zining qobiliyatiga, qiziqishlariga va psixologik xususiyatlariga ega. Shu sababli, dars jarayonida moslashtirilgan topshiriqlar, turli texnikalar va ijodiy mashqlar orqali har bir o'quvchining salohiyati maksimal darajada rivojlantiriladi. O'qituvchi tomonidan yaratilgan ijodiy muhit, konstruktiv fikrlar va rag'batlantirish tizimi o'quvchilarning shaxsiy va professional o'sishiga xizmat qiladi.

Shunday qilib, tasviriy san'at darslari nafaqat estetik va vizual ko'nikmalarni shakllantiradi, balki o'quvchilarning ijodiy tafakkurini, mustaqil fikrlash qobiliyatini va kasbiy-ijodiy faolligini rivojlantirishda muhim platforma hisoblanadi. Pedagogik va psixologik jihatlarni hisobga olgan holda darslarni rejalashtirish va tashkil etish o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish va ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlashga xizmat qiladi.

Tasviriy san'at darslarida o'quvchilarning ijodiy va kasbiy-ijodiy faolligini rivojlantirish bir necha asosiy omillarga bog'liq. Birinchi navbatda, pedagogik yondashuvning interaktiv va innovatsion metodlarga asoslangan bo'lishi talab etiladi. Masalan, loyihaviy ishlash, vizual mashqlar, turli ijodiy texnikalarni qo'llash o'quvchilarda qiziqish uyg'otadi va ularni mustaqil ijodiy qarorlar qabul qilishga o'rgatadi.

Ijodiy faollikni rag'batlantirish uchun o'qituvchi darsni shaxsiy va guruh ishlari bilan boyitishi kerak. Guruh ishlari o'quvchilarga o'zaro muloqot qilish, fikr almashish va birgalikda ijodiy natija yaratish imkonini beradi. Bu esa nafaqat ijodiy salohiyatni

oshiradi, balki shaxslararo ko'nikmalarni rivojlantiradi. Shu bilan birga, individual yondashuv o'quvchilarning qobiliyatlarini hisobga olishga yordam beradi, ular uchun moslashtirilgan topshiriqlar va mashqlar tayyorlash imkonini beradi.

Psixologik omillar ham muhim rol o'ynaydi. O'quvchilar muvaffaqiyatsizlikdan qo'rqmasligi, xatolar orqali tajriba orttirishi va yangi g'oyalarni sinashga intilishi kerak. O'qituvchining konstruktiv fikrlari, ijobiy rag'batlantirish va muvaffaqiyatni e'tirof etish tizimi o'quvchilarda ijodiy motivatsiyani kuchaytiradi. Shuningdek, darsda yaratilgan ijodiy muhit o'quvchilarga o'zini erkin ifoda etish, eksperimentlar o'tkazish va turli texnikalarni sinash imkonini beradi.

Tasviriy san'at darslarida texnologiyalardan foydalanish ham ijodiy jarayonni rivojlantirishga yordam beradi. Multimedia vositalari, raqamli dizayn dasturlari va interaktiv platalar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ular uchun yangi ifoda imkoniyatlarini yaratadi. Shu bilan birga, o'qituvchi tomonidan belgilangan metodik yondashuv o'quvchilarning ijodiy salohiyatini maksimal darajada rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi lozim.

Rag'batlantirish tizimi ham muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Bu nafaqat baho berish, balki ijodiy natijalarni e'tirof etish, muvaffaqiyatlarni ta'kidlash va ijobiy fikr bildirish orqali amalga oshiriladi. Rag'batlantirish o'quvchilarda ijodiy ishtiyoq uyg'otadi va ularni yangi g'oyalarni sinashga ilhomlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarning kasbiy-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'quv jarayonida ijodiy va kasbiy-ijodiy faollikni rivojlantirish uchun darslarni shaxsiy va guruh loyihalari bilan boyitish tavsiya etiladi. Loyiha ishlari o'quvchilarga mustaqil qarorlar qabul qilish, o'z g'oyalarni ifoda etish va natijani baholash imkonini beradi. Bu esa ijodiy jarayonni boyitadi va o'quvchilarning professional kompetensiyasini oshiradi.

Shuningdek, darsda ijodiy mashqlarni turlicha qilish va turli texnikalarni qo'llash ijodiy salohiyatni oshiradi. Masalan, ranglar bilan eksperimentlar, kompozitsiya yaratish, abstrakt va realistik tasvirlarni chizish orqali o'quvchilar turli yondashuvlarni o'rganadi va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

Natijada, pedagogik va psixologik asoslarni hisobga olgan holda tasviriy san'at darslarini tashkil etish o'quvchilarning ijodiy va kasbiy-ijodiy faolligini samarali oshiradi. Interaktiv metodlar, rag'batlantirish tizimi, ijodiy muhit va individual

yondashuv birgalikda o'quvchilarning ijodiy salohiyatini maksimal darajada rivojlantiradi va ularni professional jihatdan tayyorlaydi.

Tasviriy san'at darslarida o'quvchilarning ijodiy va kasbiy-ijodiy faolligini oshirish pedagogik va psixologik omillarni hisobga olgan holda amalga oshirilishi zarur. Interaktiv metodlar, loyihaviy ishlash, rag'batlantirish tizimi va ijodiy muhit yaratish o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi, shaxsiy va professional kompetensiyalarini oshiradi. Shu bilan birga, individual yondashuv va konstruktiv fikr berish o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy qarorlar qabul qilish va yangi g'oyalarni sinash qobiliyatini rivojlantiradi. Pedagogik-psixologik asoslarni hisobga olgan holda tashkil etilgan darslar o'quvchilarning ijodiy va kasbiy-ijodiy faolligini samarali oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar:

1. Шавди́ров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности //Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons //Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 587. – С. 02016.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – № 1. – С. 070035.
5. Шавди́ров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари //Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari //Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students //Science and innovation. – 2023. – T. 2. – № B10. – С. 192-198.

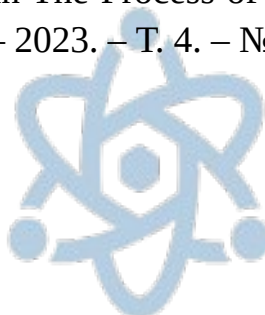

8. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ //INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.

9. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O‘QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O‘QUVCHILARNI MANTIQIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O‘RGATISH //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – № 12. – С. 193-196.

10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts //International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – № 3. – С. 60-66.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING

